

Wijkopgaven Noordwest

Versie 11 december 2018

Definitief

Inhoud

Samenvatting	3
Inleiding	4
1. De wijk Noordwest	7
1.1 Pijlsweerd	9
1.2 Ondiep	10
1.3 Zuilen	11
2. Ontwikkelingen in de wijk	13
2.1 Visie van professionals	13
2.2. Visie van bewoners	16
2.3 Conclusie	18
3. Wijkopgaven 2019 – 2022	19
3.1 Wijkopgave 1: Leefbaarheid in de openbare ruimte	19
3.2 Wijkopgave 2: Versterken van sociaal kwetsbare bewoners	21
3.3 Wijkopgave 3: Vitale en veilige Amsterdamsestraatweg	23
Tot slot	24
Wat hebben we geleerd?	24
Conclusie	24
Nawoord	25
Bijlage: de ideeën uit de subwijken	26

Samenvatting

Deze wijkopgaven van de wijk Noordwest richten zich op de periode 2019–2022. Op diverse manieren heeft een uiteenlopende groep van bewoners en professionals input geleverd. Daarnaast is gebruik gemaakt van het aanwezige (cijfer)materiaal.

Voor de periode 2019–2022 zijn de volgende opgaven benoemd:

- 1 Behoud en herstel van de leefbaarheid in de openbare ruimte bij de voortschrijdende verdichting.
- 2 Versterken van sociaal kwetsbare bewoners.
- 3 Een economisch en sociaal vitale Amsterdamsestraatweg, goed bereikbaar én (verkeers)veilig.

Onder wijkopgaven verstaan we opgaven in de wijk die een meerjarige inzet vragen, jaarlijks vertaald in concrete maatregelen. De maatregelen per jaar – wat willen we bereiken, wat gaan we doen, wat is hiervoor nodig en welk resultaat hebben we eind van het jaar hierin bereikt – landen jaarlijks in de programmabegroting.

De wijkopgaven zijn het toetsingskader voor de inzet van de gemeente in de wijk en het nodigt andere partijen uit om ook een bijdrage te leveren aan de opgaven. De wijkopgaven spelen een belangrijke rol bij de bepaling wat de gemeente de komende jaren in de wijk gaat doen. Op basis van de behoefte van de wijk, financiële mogelijkheden én beperkingen (bezuinigingen) en in het verlengde van het coalitieakkoord 2018–2022 ‘Ruimte Voor Iedereen’, maken we keuzes waarmee we de komende tijd verder aan de slag gaan. De verschillende afdelingen van de gemeente stemmen het aanbod waar mogelijk af op de vraag van de wijk. De aanpak van belangrijke of urgente onderwerpen die niet vallen onder ‘regulier werk’, nemen we mee in de uitwerking van de wijkopgaven per jaar.

Conform de buurtgerichte oriëntatie uit het coalitieakkoord ‘Ruimte Voor Iedereen’, verschillen de opgaven per subwijk of buurt. Centraal element bij alle opgaven zijn de verbindingen tussen professionals en bewoners en tussen bewoners en ondernemers onderling: jong, oud, met of zonder migratieachtergrond, ondernemer, bewoner, burens en buurtgenoten.

Inleiding

Met 'Al doende vernieuwen' koos de gemeente Utrecht niet alleen voor het vernieuwen van participatie, maar ook voor opgavegericht werken in de stadswijken. Noordwest is één van de wijken waarin in de afgelopen maanden 'Wijkopgaven nieuwe stijl' zijn opgesteld. Wijkopgaven zijn opgaven in de wijk die een meerjarige inzet vragen, vertaald in concrete opgaven per jaar.

Motie 155: Al doende vernieuwen

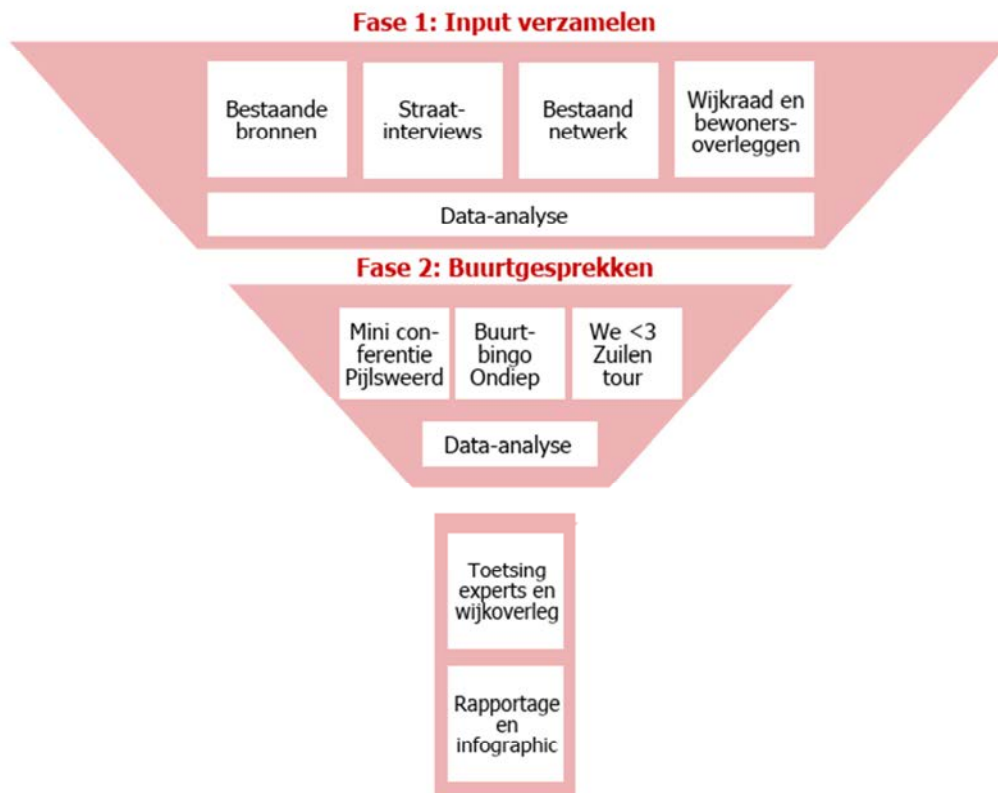
Eind 2015 nam het college motie 155 over het vernieuwen van de wijkparticipatie over. De speerpunten van deze motie zijn:

- Meer flexibele vormen van participatie.
- Meer betrokkenheid tijdens planvorming in plaats van aan het eind.
- Aandacht voor 'gemêleerde groepen'.
- Helderheid over invloed en besluitvorming.

Om vernieuwend participeren toe te passen en hiervan te leren, stelden vier pilotwijken 'wijkopgaven nieuwe stijl' op. Noordwest is één van deze vier wijken.

Verloop van het proces

De drie subwijken van Noordwest: Pijlsweerd, Ondiep en Zuilen, zijn heel verschillend. Weinig bewoners voelen zich een 'Noordwester', maar de betrokkenheid bij de buurt is daarentegen groot. Daarom hebben we, in lijn met het nieuwe coalitieakkoord, ervoor gekozen om apart te kijken naar deze drie subwijken.

Het verzamelen van input gebeurde op vijf manieren:

- Een **online enquête** via het platform Onze Wijk. Deze enquête bestond uit twee vragen: “Wat vindt u fijn aan uw buurt?” en “Omschrijf uw buurt in 3 woorden”. 300 mensen verspreid door de wijk hebben de enquête ingevuld.
- Ook zijn **bestaande bronnen** gebruikt. De werkgroep van de wijkraad heeft een lijst gemaakt met belangrijke documenten, zoals wijkraadplegingen, verslagen van bewonersoverleggen en inspraaknotities.
- De meeste input komt uit **straatinterviews**. In de verschillende wijken zijn medewerkers van het wijkbureau en collega’s van vakafdelingen de straat op gegaan op plekken waar mensen toch al zijn. We stelden nadrukkelijk open vragen. Voorbeelden van gestelde vragen zijn: “Wat vindt u van uw buurt?” en “Wat zouden we samen kunnen doen om de buurt nog beter te maken?”. Met dit soort vragen gingen we ook bij scholen langs om kinderen te spreken.
- Een deel van de inwoners van Noordwest bereikten wij via het **bestaande netwerk**, met name in bestaande groepen zoals eetclubs.
- De kennis van de **Wijkraad en bewonersoverleggen** konden we nog beter inzetten door samen met hen een lijst te maken wat volgens hen beter kan in de buurt.

In totaal hebben we ongeveer 500 inwoners van Noordwest gesproken voor de wijkopgaven.

IB Onderzoek heeft bovengenoemde input geanalyseerd in het kwalitatieve data-analyseprogramma MAXQDA. Ze identificeren de meest genoemde ideeën, en de belangrijkste thema’s uit de gesprekken.

Daarna hebben we gesproken met diverse professionals, zoals collega's van vakafdelingen, maar ook samenwerkingspartners, zoals Me'kaar, stichting JoU en de Buurtteams.

Ideeën voorleggen

Met de samenvatting van IB Onderzoek zijn we terug de wijk ingegaan. Hier legden we de meest besproken thema's en ideeën voor.

We hebben gesprekken gevoerd in de drie subwijken, in een vorm die past bij het karakter van de subwijk.

- **All you need is Zuilen.** In de week van Valentijnsdag konden de bewoners stemmen op ideeën voor Zuilen. Dit gebeurde via een online discussieplatform. Op 14 februari organiseerden we de grote 'We Love Zuilen'-tour: we toerden we met een camper door Zuilen om extra aandacht voor de ideeën te vragen. De rest van de week liep een Facebook-campagne. In totaal hebben zo'n 120 mensen gestemd op de ideeën. Een heel aantal van hen heeft tevens de ideeën beter gemaakt door argumenten (voor én tegen) toe te voegen.
- **Buurtbingo Ondiep.** Bewoners kozen tijdens een bingo-middag het beste idee voor Ondiep. De uitnodiging hiervoor verliep met een Facebook-campagne. Ook werden flyers verspreid in het flyerpakket. In totaal waren zo'n 35 mensen aanwezig. Opvallend was dat dit vooral vrouwen waren.
- **Mini-conferentie Pijlsweerd.** 300 bewoners waren ingeloot voor een mini-conferentie over ideeën voor Pijlsweerd. Er zijn 30 mensen gekomen. De groep aanwezigen was divers in leeftijd en afkomst. Een aantal van hen gaf aan niet te zijn gekomen als zij niet door loting waren uitgenodigd. Tijdens de mini-conferentie voerden we het gesprek volgens de methode *Deep Democracy*: een 'gesprek op voeten'. Hierbij stemmen mensen op ideeën door achter degenen te gaan staan die ze inbrengt. Er is daardoor ook veel aandacht voor het minderheidsstandpunt, wat werkt als verrijking voor het idee.

Leeswijzer

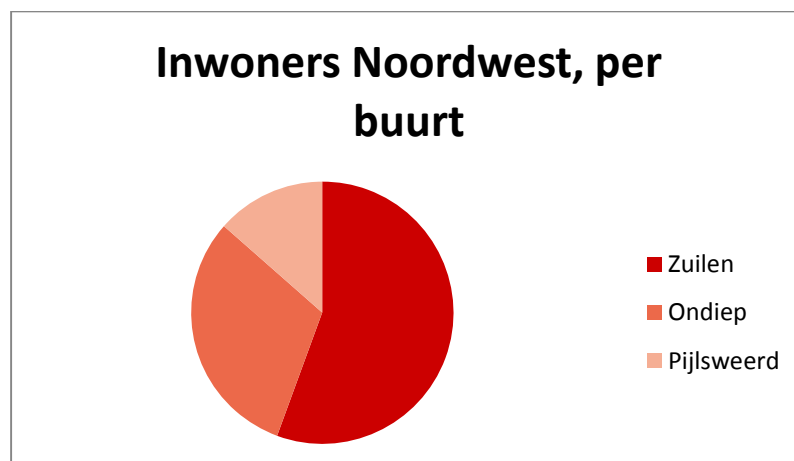
Hoofdstuk 1 beschrijft de wijk Noordwest en de subwijken Pijlsweerd, Ondiep en Zuilen. Hoofdstuk 2 geeft weer welke ontwikkelingen we zien in de wijk vanuit het perspectief van professionals en vanuit het perspectief van bewoners. Hoofdstuk 3 vat vervolgens samen welke opgaven er zijn in de wijk de komende periode. Tot slot evalueren we het proces.

1. De wijk Noordwest

Subwijken en buurten van Noordwest

In Noordwest wonen om en nabij de 45.000 mensen. De wijk kenmerkt zich door intensieve bebouwing, drukke verkeersaders en een bonte gemeenschap van zeer diverse bewoners en ondernemers op een beperkt aantal vierkante meter. Noordwest heeft het minste aantal vierkante meter openbare ruimte per inwoner. De geografische ligging verbindt de binnenstad met het buitengebied aan de rand van de stad Utrecht. Noordwesters wonen in de drie subwijken: Pijsweerd, Ondiep en Zuilen (zie de omschrijving hieronder). Deze buurten zijn verschillend van historie, ruimtelijke inrichting en sociale structuur. Dwars door de drie grote buurten loopt de Amsterdamsestraatweg als een verbindend element.

Inwoners van Noordwest geven hun wijk gemiddeld een 6,3. Dat is onder het gemiddelde van Utrecht, een 7,1. Een kwart van de bewoners geeft aan het afgelopen jaar actief te zijn geweest om de buurt beter te maken. Het wijkbureau kreeg 146 aanvragen voor een bijdrage uit het Initiatievenfonds.

Afbeelding 1: Wordenwolk "Noordwest in drie woorden", afkomstig uit de enquête voor de wijkopgaven

De wijk is net als Utrecht relatief jong; er wonen veel gezinnen, studenten en jonge stellen. Er wonen mensen van 125 verschillende nationaliteiten, meer dan in elke andere Utrechtse wijk. 65,8% heeft geen migratie-achtergrond. 8,6% heeft een Marokkaanse achtergrond en 5,2% een Turkse. Surinaams of Antilliaans is 3%.

Noordwest kende tot voor kort twee krachtwijken: Zuilen-Oost en Ondiep. De aanpak in deze wijken heeft zeker gewerkt, maar we zijn er nog niet. Nog steeds zien we in deze buurten meer werkloosheid, meer armoede, meer gezondheidsproblemen, meer multiproblem-gezinnen en in toenemende mate meer eenzaamheid dan in de meeste andere Utrechtse wijken. Er zijn drie voedselbanken in heel Noordwest.

De werkloosheid in Noordwest als geheel is door de jaren heen altijd wat hoger dan in de rest van Utrecht (cijfers UWV). Wat betreft het verkeer ervaren mensen in Noordwest ongeveer evenveel last als in de rest van Utrecht, behalve wat betreft gevaarlijk verkeer: 36% van de inwoners van Noordwest geeft aan vaak last te hebben van gevaarlijk verkeer, tegenover 'slechts' 27% in Utrecht als geheel (WistUData).

Kortom, de complexiteit van de wijk en daarmee de gemeentelijke inzet in Noordwest wordt in algemene zin bepaald door de cijfers op allerlei gebieden. Zo is er een veelheid aan initiatieven, zijn er relatief veel mensen die in armoede leven en is de openbare ruimte beperkt, vergeleken bij het aantal inwoners. Noordwest is zelfs de wijk met het minste aantal vierkante meters openbare ruimte per inwoner. Dit zorgt voor spanning in relatie tot de fysieke opgaven. Bijvoorbeeld bij de ruimtelijke projecten rond de Oudenoord, de Spoorzone, Zuilen Noord en de gehele Amsterdamsestraatweg. In die beperkte ruimte leeft een grote diversiteit aan mensen bij elkaar. In Noordwest wonen mensen van 125 verschillende nationaliteiten. De zelfredzaamheid varieert. Er zijn mondige bewoners, vooral in Pijlsweerd, die hun weg goed weten te vinden. In Ondiep en in mindere mate Zuilen zien we mensen met grote problematiek op het gebied van schulden, verslaving en licht verstandelijke beperking.

Rond de Balkstraat en in Geuzenwijk bestaan verborgen kwetsbare gemeenschapjes. In Zuilen bevindt zich een hechte gemeenschap met een rijk verenigingsleven. Er zijn relatief veel bewoners met een niet-westerse achtergrond. Er zijn 9 verschillende kerken, 4 moskeeën en een boeddhistische tempel. Wat betreft de veiligheidsaanpak worden er resultaten geboekt, desalniettemin spelen er hardnekkige issues en is blijvende aandacht nodig als het gaat om bijvoorbeeld jongerenoverlast, woninginbraken / autokraken en ondermijning (Amsterdamsestraatweg).

1.1 Pijlsweerd

“Pijlsweerd is een wijk in transitie,” zei een bewoner tijdens de mini-conferentie in Pijlsweerd. Waar de buurt in 2012 nog ver boven het Utrechts gemiddelde lag als het gaat om woninginbraken, ligt de wijk sinds 2016 onder het gemiddelde. In 2017 woonden er bijna 6.000 mensen in Pijlsweerd. Door nieuwbouwprojecten stijgt dit de komende jaren sterk. De verwachting is dat in 2020 Pijlsweerd 7.300 inwoners heeft: een stijging van 25%. Aan de ene kant verandert de wijk dus op een positieve manier, aan de andere kant zijn er ook uitdagingen voor de komende jaren.

Pijlsweerd ligt tegen de rand van de binnenstad en het stationsgebied. Het kenmerkt zich momenteel door een sterke gentrificatie; de buurt wordt de laatste jaren steeds ‘hipper’. Door onder meer nieuw- en verbouwprojecten (Oudenoord en Zijdenbalen) komen er meer mensen in Pijlsweerd wonen en veranderen de verkeerssituaties. Pijlsweerd krijgt steeds meer een centrumuitstraling. Er is veel verkeers- en parkeerdruk en weinig groen. Veel bewoners van Pijlsweerd zijn mondig en weten de gemeente goed te vinden met vragen en initiatieven. Er zijn enkele buurtjes waar de zelfredzaamheid minder groot is; de tweedeling is in dat opzicht in Pijlsweerd scherp. De speeltuinen en buurthuizen hebben een belangrijke functie, maar deze functioneren niet altijd even zelfstandig.

Afbeelding 3: Wordenwolk “Omschrijf Pijlsweerd in drie woorden”

Het grootste gedeelte van de bewoners geeft aan zich veilig te voelen. Hoewel de objectieve veiligheid in Pijlsweerd toeneemt (afname woninginbraken, autokraken, geweld), is er een groep die aangeeft dat het beter kan. Er wordt vooral last van autokraken en de aanwezigheid van junks en dealers ervaren. Het

aantal meldingen over jongerenoverlast is relatief laag. Bewoners geven aan behoefte te hebben aan meer toezicht en handhaving, meer inzet van de wijkagenten, scherp controleren op verkeersveiligheid, cameratoezicht en het stimuleren van lokale initiatieven als de buurtpreventie.

De bewoners en ondernemers die we in Pijlsweerd hebben gesproken, zijn over het algemeen positief over hun wijk. Het is een gemixte buurt die vol bedrijvigheid is, maar ook rustig kan zijn. Mensen waarderen de ligging van Pijlsweerd, dicht bij de stad, en zijn blij met de huidige ontwikkelingen in de wijk. Zo vinden veel bewoners het bijvoorbeeld geen probleem dat er 1500 nieuwe woningen tussen de Vecht en de Oudenoord gebouwd worden. Uit de buurtenquête Pijlsweerd blijkt ook dat mensen hun buurt op een hele diverse manier beoordelen: rustig en levendig, vernieuwend en volks, multicultureel en vernieuwend. Zo blijkt dat Pijlsweerd niet in één hokje te plaatsen valt, maar juist een diverse wijk is.

1.2 Ondiep

Ondiep is met 13.308 inwoners en 6.331 woningen een relatief grote wijk in Utrecht. Omgeven door de Marnixlaan, de Vecht, de Amsterdamsestraatweg en het spoor, ligt de wijk in het midden van Noordwest.

Ondiep ontwikkelt zich van een 'dorp in de stad' naar een meer dynamisch–stedelijke wijk met een diverse samenstelling. Er wonen veel geboren en getogen Utrechtse met kinderen. In toenemende mate vinden tweeverdieners met kinderen, werkende jongeren en studenten een plek in deze buurt. Ondiep is dichtbevolkt met weinig groen. Er zijn veel ontwikkelingen geweest de afgelopen jaren, zoals de krachtwijkenaanpak, woningbouw en de verandering in de verhouding koop en huur. De openbare ruimte is zichtbaar opgeknapt. Het aantal actieve bewoners en initiatieven neemt toe en de gevoelens van onveiligheid lijken af te nemen.

De Amsterdamsestraatweg loopt als een levende ader door geheel Ondiep. Dit deel van de Straatweg kenmerkt zich door horeca(overlast). Naast woninginbraken en autokraken krijgen ondermijning en wietteelt van politie en gemeente extra aandacht in Ondiep.

Verder zijn er nog steeds opgaven rond armoede, gezondheid, opvoeding, kansen(on)gelijkheid, werkloosheid en groen. Mensen hebben de behoefte aan ontmoeting, maar wel graag dicht bij huis. Veel mensen zijn gewend dat de overheid voor hen zorgt en kunnen de zelfredzaamheid niet goed aan. Ondiep heeft veel sociale huurwoningen, er is een relatief hoge instroom van vluchtelingen, wat onderhuidse spanningen geeft. Er zijn veel senioren met een toenemende zorgbehoefte. Ook wonen er mensen met psychische problemen en meerdere multi–problem gezinnen. Het blijft nodig om op microniveau naar Ondiep te kijken.

Afbeelding 4: Wordenwolk "Omschrijf Ondiep in 3 woorden"

De Hoogstraatbuurt heeft een heel eigen, karakteristieke sfeer. De buurt is de afgelopen jaren behoorlijk veranderd als gevolg van nieuwbouw. De oever van de Vecht heeft hier een ontmoetingsfunctie gekregen waarvan de oude en nieuwe bewoners gebruik maken. De bewoners van Hoogstraatbuurt zijn mondig en weten de gemeente goed te vinden.

1.3 Zuilen

Het vroegere dorp Zuilen is met 23.969 inwoners een van de grootste buurten van de hele gemeente Utrecht. De buurt wordt nog steeds gekenmerkt door het dorpse karakter. Er is een actief verenigingsleven, een eigen station, het oude gemeentehuis staat er nog en een deel van de wijk is beschermd stadsgezicht.

Zuilen is de voormalige gemeente Zuilen (tot 1954), die ook diverse buurten kent met eigen sfeer en identiteit. Zuilen is geliefd om te wonen, ook onder jonge gezinnen en starters. In grote delen van Zuilen gaat het heel goed. Met name Zuilen Oost heeft echter ook na de krachtwijkenaanpak aandacht nodig, die er is in de vorm van een brede, lokale publiek private samenwerking. Hierbij betreft het vooral Zwanenvechtplein, Geuzenwijk de Driehoek. Er zijn meerdere multi-probleem gezinnen. Aan de andere kant zijn er ook veel goed georganiseerde, betrokken bewoners die veel van de grond tillen. Juist Zuilen heeft een grote organisatiekracht.

De gemeente heeft de laatste jaren met partners in gezet op het beheersbaar houden en tegengaan van jongerenoverlast. Ook het tegengaan van autokraken en woninginbraken krijgt veel aandacht. Er zijn in deze buurt veel bewoners die (georganiseerd in vrijwilligersorganisaties) actief samenwerken met de gemeente, politie, jongerenwerk en sociaal makelaars ten behoeve van de leefbaarheid en de veiligheid.

Er zijn meerdere nieuwe speelplekken gerealiseerd. Door diverse nieuwbouwprojecten zijn er veel nieuwe mensen in Zuilen komen wonen. Een belangrijke ontwikkeling die op stapel staat, is de ontwikkeling van het Sportpark Zuilenselaan, samen met de gemeente Maarssen.

Afbeelding 5: Wordenwolk "Omschrijf Zuilen in drie woorden"

Bewoners en ondernemers typeren Zuilen als een fijne, rustige en gezellige buurt waar mensen veel sociaal contact met elkaar hebben. Mensen hebben over het algemeen het gevoel dat ze veilig zijn in Zuilen en gesproken buurtbewoners geven aan dat ze graag in de wijk wonen. "Ik vind het heel fijn om hier te wonen. Ik zou hier helemaal niks veranderen. De buurt is heel fijn, woon hier al tig jaar," is wat een meneer op straat vertelde. Mensen geven aan dat dit positieve gevoel deels komt doordat Zuilen vroeger een dorp is geweest, dat valt nog steeds te merken. Het is een gemeenschap en voelt vertrouwd.

2. Ontwikkelingen in de wijk

We hebben zowel bij professionals als bewoners informatie opgehaald over wat belangrijk is in de wijk. Informatie van professionals hebben we onder meer gekregen door interviews en tijdens de wijkoverleggen over de wijkopgaven. Het eerste deel van dit hoofdstuk gaat over wat de visie van professionals is op de ontwikkelingen in de wijk, het tweede deel over de visie van bewoners.

2.1 Visie van professionals

Sociaal domein

Over het algemeen is in Noordwest de tendens dat mensen niet graag praten over sociale problematiek, of problematiek 'achter de voordeur'. Men hangt niet graag de vuile was buiten, z gezegd. Dit is begrijpelijk, maar aan de andere kant benadrukt dit het belang van (extra) inzet op deze sociale problematiek. Armoede, problematische schulden, een ongezonde levensstijl, langdurige ziektebeelden, verslaving en eenzaamheid maken hier allemaal onderdeel van uit. In Noordwest kunnen we drie thema's onderscheiden:

- Rondkomen: in delen van Noordwest kunnen grote groepen mensen niet goed rondkomen. Velen van hen komen met hoge schulden (> €40.000) bij het buurtteam en dat is laat. Door middel van vroeg-signalering zijn problematische schulden te voorkomen. Daarvoor is een brede samenwerking en afspraken tussen diverse partijen nodig en het kunnen herkennen van signalen.
- Gezondheidsvaardig zijn: niet iedereen is zich bewust van het belang van een gezonde levensstijl of is in staat zich deze eigen te maken en vol te houden. Uit ervaring weten we dat het alleen of vooral inzetten op het vergroten van vaardigheden bij bewoners onvoldoende effectief is en dat er nog veel winst te behalen valt in het echt aansluiten bij deze bewoners met gezondheidsachterstanden. Dit gaat over het veel gemakkelijker maken om gezonde keuzes te maken en als vanzelf het goed of gezonde doen. Daar ligt een opgave voor professionals. Daarnaast geven professionals aan dat het werken aan gezondheid altijd gezien moet worden in de brede context rond mensen, waarbij zowel maatschappelijke aspecten, als leefomgeving, als psychisch-sociale aspecten een rol spelen. Daarvoor is een doorkanteling naar zorg en ondersteuning vanuit het perspectief van de bewoner nodig en samenwerking in multidisciplinaire teams op alle leefgebieden.
- Sterk sociaal netwerk: niet alle bewoners beschikken over voldoende sociale contacten, maar nog nadrukkelijker wordt aangegeven dat er diverse groepen zijn die elkaar nog niet kennen en langs elkaar heen leven. Daarnaast geven bewoners aan dat ze mensen missen met wie ze hun dromen en verlangens kunnen delen, een partner of een goede vriend. De opgave ligt in het zien en benutten van kansen om mensen mee te laten doen, het faciliteren van ontmoeting.

Veiligheid

Noordwest wordt veiliger. Gedurende de afgelopen jaren is het aantal misdrijven, w.o. woninginbraak, overvallen, autokraken en geweldsdelicten, stevig teruggedrongen. De onveiligheidsgevoelens in Noordwest zijn de afgelopen jaren juist toegenomen en de bewoners ervaren in toenemende mate jongerenoverlast in hun buurt.

Deze ontwikkeling is vergelijkbaar met het algemene beeld in Utrecht.

Op het gebied van veiligheid in de wijk Noordwest ligt de nadruk op de volgende thema's:

- Ondermijning: de criminaliteit die vaak onzichtbaar achter voordeuren van woningen, bedrijven, ondernemingen plaatsvinden. Zoals hennepteelt, heling, prostitutie, fraude. Vaak wel opgemerkt door de directe buurtbewoners vanwege intimidatie, geweld, machtsposities en onaantastbaarheid van de personen of families die zich hiermee bezig houden. Sommige bewoners bieden juist 'hand en spandiensten' aan, b.v. door hun auto/scooter uit te lenen, wiet te knippen, ruimte in hun huis voor hennepteelt aan te bieden, gestolen goederen voor eigen gebruik te kopen van de helers. De ondermijning beïnvloedt zowel de feitelijke veiligheid als de veiligheidsbeleving in vaak juist kwetsbare wijken en buurten.
- Jongerenoverlast: De wijk heeft een geschiedenis van moeilijk te beheersen jeugdproblematiek. Noordwest is dichtbevolkt met weinig ruimte voor jongeren. Alles zit dicht op elkaar, dus is er relatief snel sprake van (ervaren) overlast. Veel jongeren die problemen veroorzaken, hebben zelf problemen. De behoefte aan begeleiding op sociaal-psychisch-economisch gebied is groot, evenals aan toeleiding naar zinvolle dagbesteding en/of werk. De prognose is dat de komende 5 jaar het aantal jongeren tussen 12 en 17 jaar flink toeneemt.
- Toename behoefte toezicht en handhaving: Noordwest is de meest dichtbevolkte wijk van Utrecht. De komende jaren neemt de druk op woningen, voorzieningen, verkeer en de openbare ruimte toe. De (ervaren) overlast stijgt op verschillende terreinen, zoals parkeren, burens en geluid. De behoefte van de bewoners aan meer toezicht en handhaving neemt navenant toe.
- Toename kwetsbare bewoners: Senioren (babbeltrucs, eenzaamheid, te lang zelfstandig moeten wonen), armoede (bevattelijk voor ondermijning), personen met verward gedrag en/of verslaafd (ontbreken van de juiste/voldoende zorg waardoor ze overlast/gevaar kunnen veroorzaken voor hun woonomgeving).
- Toename verdeelde samenleving: Samenleven in harmonie is niet altijd makkelijk, het wij-zij gevoel vergroot (polarisatie), bepaalde bevolkingsgroepen ervaren uitsluiting. Kan leiden tot onbegrip, isolement, angst / onveilig voelen, woede, confrontaties.

Fysiek domein

Utrecht, en ook de wijk Noordwest, wordt steeds populairder. Volgens de gemeentelijke bevolkingsprognose komt het inwonersaantal van Utrecht in 2025 boven de 400.000 uit en groeit door naar meer dan 433.000 inwoners in 2040. De verwachting is dat in Utrecht in de periode 2018-2040 ongeveer 44.000 woningen worden gebouwd. De groei maakt dat het in de stad steeds drukker wordt en heeft als risico dat de leefbaarheid en bereikbaarheid van Utrecht onder druk komen te staan.

De raad heeft in 2016, met het vaststellen van de Ruimtelijke Strategie Utrecht, de keuze gemaakt om de groei te omarmen en in de bestaande stad een plek te geven (binnenstedelijk verdichten). Utrecht kiest hierbij voor het principe van duurzame, gezonde verstedelijking waarvan mobiliteit onderdeel is. We zien de groei als kans om kwaliteit aan de stad toe te voegen. Met het in 2016 door de raad vastgestelde mobiliteitsplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen (SRSRSB) leggen we de nadruk op stedelijke kwaliteit en daarmee op meer ruimte- efficiënte verplaatsingen, zoals lopen, fietsen en openbaar vervoer. Bij 'Slimme Routes' gaat het om het mobiliteitsaanbod. Bij 'Slim Regelen' staat het beïnvloeden van reisgedrag en verkeersbewegingen in de stad centraal. 'Slim Bestemmen' gaat om ruimtelijke ontwikkelingen passend bij het mobiliteitssysteem.

Wat groen betreft is de actualisatie Groenstructuurplan Utrecht 2018–2030 op 8 maart 2018 vastgesteld door de Raad en vormt een uitwerking van motie 2016/109: 'Voor een gezonde groene toekomst' en vormt een belangrijk kader voor de ontwikkeling van het stedelijk groen binnen de verdichtingsopgaven.

Er wordt voortgebouwd op de thema's: stad en land verbinden, meer kwaliteit en groen in de stad en meer groen om de stad. Daarnaast zijn er twee doelen toegevoegd: gezonde verstedelijking en klimaatadaptatie. Behalve realisatie van een stedelijke groenstructuur gaat het ook om de groenopgave mee te nemen in andere stedelijke plannen. Met de actualisatie Groenstructuurplan 2017–2030 willen we ervoor zorgen dat in de verdichtingsopgaven het openbaar groen gelijke tred houdt met de groei van de stad en kan inspelen op veranderde functies en intensiever gebruik van groen. Bovendien kan groen een belangrijke rol spelen om de stad weerbaarder te maken voor de gevolgen van klimaatverandering.

Op economisch gebied presteert de stad Utrecht bovengemiddeld, met 2,4% economische groei in het jaar 2016. De werkgelegenheid in de provincie Utrecht is in de afgelopen periode toegenomen met 1,4% en de werkloosheid is gedaald naar 5,2% van de beroepsbevolking. In Utrecht is het aantal nieuw opgerichte bedrijven en bedrijfsvestigingen al jaren hoog. De positieve economische trends zijn ook zichtbaar op de retailmarkt met een afname van de winkelleegstand (van 5,2% naar 4,7%). Met betrekking tot de detailhandel zien we dat technologische en demografische ontwikkelingen en veranderend consumentengedrag gevolgen hebben voor het winkellandschap (waar en hoe producten worden aangeboden). Ook zijn er zorgen over de toekomstbestendigheid van een aantal winkelcentra.

Wanneer we bovenstaande door vertalen naar Noordwest zien we in alle drie de subwijken een toenemende verkeersdruk, beperkt groen en een groeiend aantal huizen en daarmee inwoners. De druk op de openbare ruimte is groot en neemt verder toe.

Thema's:

- Openbare ruimte, groen en verkeer: in alle subwijken van Noordwest spelen deze thema's. De wijk is verder aan het verdichten wat betekent dat het aantal vierkante meters per inwoner nog kleiner wordt. Mensen leven dicht op elkaar; dat zorgt soms voor spanningen. Er is behoefte aan meer groen en ook aan het verbeteren van de kwaliteit van het groen wat er is. Dit kan op gespannen voet staan met het aantal woningen wat bijgebouwd gaat worden.

We zetten ons de komende jaren in om de kwaliteit van de leefbaarheid op peil te houden. We willen dat Noordwest bereikbaar blijft, er voldoende en kwalitatief groen is en de verkeersintensiteit behapbaar blijft.

- Een economisch en sociaal vitale Amsterdamsestraatweg die goed bereikbaar én verkeersveilig is. De Amsterdamsestraatweg (ASW) is de vitale levensader van Noordwest, van Paardenveld tot Maarssen. De gezondheid van de ASW is van belang voor alle drie de subwijken van Noordwest die er tweezijdig aan grenzen. De aanpak van de ASW is afgelopen jaren een opgave geweest in Noordwest en zal dit in ieder geval tot en met 2020 blijven.

Kunst en cultuur

De veranderende samenstelling van de bevolking van Noordwest heeft invloed op de manier van cultuur beleven en dus op culturele instellingen, zoals ZIMIHC en Het Huis Utrecht. De instellingen spelen in op de veranderende behoeftes en proberen tegelijk aanbod te realiseren voor mensen die uit zichzelf niet snel gebruik maken van cultureel aanbod.

Thema:

- Cultuur- en kunsteducatie komt deels meer te liggen bij de wijkorganisaties, zoals in Zuilen het Kunstkasteel, dat veel samenwerkt met organisaties als Verzet de Zinnen, Zuilens Fanfare Corps, Musicalschool Zuilen, Sushma's Dance factory.

2.2. Visie van bewoners

Bij bewoners hebben we eerst breed in Noordwest opgehaald wat zij belangrijk vinden, middels een online enquête en straatinterviews. Vervolgens zijn we per subwijk met bewoners in gesprek gegaan op een vernieuwende wijze.

- Pijlsweerd: hier hebben we een mini-conferentie georganiseerd
- Ondiep: middels een buurtbingo kwamen we in gesprek met bewoners uit Ondiep
- Zuilen: de 'WE ♥ ZUILEN' tour zorgde voor dialogen met de Zuilenaars

Algemene duiding

Een aantal aspecten die we zien terugkomen uit de straatinterviews en de gesprekken die we hebben gevoerd met bewoners hebben te maken met trends en ontwikkelingen in de samenleving. Het gaat om ergernis van bewoners aan 'hufgedrag'. Bijvoorbeeld hondenpoep op de stoep, zwerfvuil, de moeilijkheid om iemand aan te (durven) spreken op gedrag en fietsen / scooters op de stoep. De roep om handhaving op dit soort zaken door de gemeente / professional is een terugkerend item.

Utrecht is een aantrekkelijke stad die groeit. Dit zien we ook terug in Noordwest. Het verschil met de rest van Utrecht is dat het gemiddelde aantal vierkante meters openbare ruimte per inwoner in Noordwest, vergeleken bij de rest van de stad, al het laagst was voorafgaand aan de groei. Dat bepaalt in hoge mate de druk die de bewoners en ondernemers ervaren. Intussen zijn er in verschillende delen van de wijk nieuwbouwprojecten en neemt de verdichting toe. Daardoor ontstaat nog meer druk op de openbare ruimte, groen en verkeer. Ook vraagt de mix van oude en nieuwe bewoners aandacht, samen leven gaat niet (altijd) vanzelf. Op het beperkte aantal vierkante meters van Noordwest is dat nog lastiger.

Verkeer en veiligheid

Met betrekking tot het verkeer geven bewoners aan dat op sommige straten de leefbaarheid en veiligheid vergroot kunnen worden. In Pijlswoord worden de Amsterdamsestraatweg en de Oudenoord genoemd. In Ondiep de Laan van Chartrouise en de Loevenhoutsedijk en in Zuilen de Marnixlaan en de as van Berlage (rotondes Heukelompark). Een 30km-zone, logische fietsroutes en aanpassingen aan het wegdek zijn suggesties om de leefbaarheid en veiligheid op deze straten te vergroten, evenals het verbeteren van de oversteekbaarheid.

Wat betreft de sociale veiligheid wordt de aanwezigheid van junks en dealers aangehaald. Sommige mensen hebben het gevoel dat het aantal autokraken toeneemt, maar het grootste gedeelte van de gesproken respondenten geeft aan zich veilig te voelen.

Openbare ruimte, groen en afval

Van de bewoners die we hebben gesproken, geeft het merendeel aan behoefte te hebben aan meer groen in de wijk. Een andere wens is meer fietsenstallingen, maar ook bredere trottoirs.

In Ondiep is het tunneltje van Pijlswoord naar Ondiep bij het Rode Touwenpark voor verbetering vatbaar: bewoners voelen zich hier onveilig door onder meer slechte verlichting. Ook kan de groenstrook langs het spoor beter worden onderhouden.

Op het gebied van afval valt een en ander te verbeteren volgens de gesproken bewoners. Volle afvalbakken zouden bijvoorbeeld eerder kunnen worden geleegd. Verder is aangegeven dat men last heeft van zwerfafval en lachgaspatronen op straat.

In Zuilen is door een aantal bewoners aangegeven dat er meer speelvoorzieningen voor kinderen mogen komen, bijvoorbeeld een voetbalkooi en/of een leuke speeltuin. Het Julianapark, ten slotte, is volgens veel bewoners toe aan een opknapbeurt.

Sociale cohesie

Over het algemeen is de sociale cohesie in Noordwest goed. Mensen kijken naar elkaar om, zijn vaak actief in de buurt en hebben het gevoel dat hun buurt gezellig, veilig en betrokken is.

Toch kan het beter. De sociale 'scheiding' tussen mensen die in koop- en huurwoningen wonen neemt bijvoorbeeld toe. En ook de interactie tussen bewoners met een verschillende culturele achtergrond komt niet vanzelf tot stand.

In met name Ondiep en delen van Zuilen is er sprake van 'stille problematiek achter de voordeur'. Onder meer armoede, eenzaamheid, alcoholgebruik en andere (sociale) problematiek zijn aan de orde. Er zijn geen harde cijfers voor, maar het buurtteam en Mitros zijn bekend met deze meervoudige problematiek. Het is ook de reden dat extra inspanningen worden gedaan in het kader van de Citydeal (project 'Ondiep ontregelt'). De wens is om deze extra inspanningen uit te breiden.

Horeca/winkelvoorzieningen

Op het gebied van horeca en winkelvoorzieningen valt er in Zuilen volgens de gesproken bewoners nog het een en ander te verbeteren. Zo zegt men: *"De winkels die in het centrum zijn, mogen ook wel wat meer deze kant op komen."* en *"wat meer horeca en terrassen zou het leefklimaat ook prettiger maken."* Er bestaat een sterke wens voor meer horeca onder de gesproken mensen op straat. De winkelcentra in Zuilen (Rokade, De Punt, Amsterdamsestraatweg (Zuilens deel) zijn niet allemaal meer van deze tijd. In Pijlswoord geven bewoners aan behoefte te hebben aan horeca rondom het Noordse park.

2.3 Conclusie

We zien meerdere overeenkomsten tussen wat professionals en bewoners opvalt in de wijk. Beiden benoemen de spanning tussen de verdere verdichting en de leefbaarheid. Behoud van groen is daarbij een belangrijk item, net zoals de (verkeers)veiligheid.

Dat sociale problematiek speelt in Noordwest, komt uit de volksgezondheidsmonitor en gesprekken met professionals naar voren en wordt ook door bewoners aangegeven. Het is niet altijd makkelijk voor bewoners om open te zijn over wat er speelt: de 'stille problematiek achter de voordeur'.

Tot slot sluit het winkelaanbod in verschillende delen van Noordwest niet altijd (meer) aan op de behoeftes van bewoners. Dit wordt ook aangegeven door beleidsmakers, bepaalde winkelcentra zijn niet toekomstbestendig.

3. Wijkopgaven 2019 – 2022

Spraken we voor 2019 nog van meerjarige ‘wijkambities’, vertaald in wijkactieplannen, vanaf 2019 spreken we van ‘wijkopgaven’. Wijkopgaven zijn opgaven in de wijk die een meerjarige inzet vragen, vertaald in concrete opgaven per jaar: wat willen we bereiken, wat gaan we doen, wat is hiervoor nodig en welk resultaat hebben we eind van het jaar bereikt.

De wijkambities 2014 –2018 waren:

- Jeugd en veiligheid
- Integrale aanpak Amsterdamsestraatweg
- Openbare ruimte, groen en verkeer

Daarbij waren nog twee aanvullende thema’s benoemd:

- Pedagogisch klimaat en opvoeden
- Gezondheid

Nadat we zowel bij professionals als bij bewoners opgehaald hebben wat zij belangrijk vinden in de wijk, hebben we alle input verzameld en zagen we een aantal thema’s naar voren komen. Uitdagingen zijn er bijvoorbeeld als het gaat om het leefbaar houden van de beperkte openbare ruimte, het maken van goede verbindingen, soms letterlijk (wegen, fietspaden) en soms op sociaal vlak, tussen nieuwe en oude bewoners en tussen verschillende achtergronden en levensopvattingen.

Gelet op de informatie die bewoners en professionals de afgelopen periode hebben gegeven over wat belangrijk is in de wijk, hebben we de volgende integrale opgaven voor de wijk geformuleerd:

- 1 Behoud en herstel van de leefbaarheid in de openbare ruimte bij de voortschrijdende verdichting.
- 2 Versterken van sociaal kwetsbare bewoners.
- 3 Een economisch en sociaal vitale Amsterdamsestraatweg, goed bereikbaar én (verkeers)veilig.

Deze wijkopgaven werken we uit per buur, in het verlengde van het collegeakkoord Ruimte Voor Iedereen, De projecten, acties en maatregelen die bijdragen aan de opgaven worden jaarlijks vastgelegd in de programmabegroting. Hieronder voor de drie opgaven een eerste doorkijk naar projecten, acties en maatregelen.

3.1 Wijkopgave 1: Leefbaarheid in de openbare ruimte

In de komende jaren willen we ervoor zorgen dat bij de verdere verdichting van het gebied, voldoende groen aanwezig blijft en aandacht besteed wordt aan de verkeersintensiteit.

Maatregelen en projecten:

- De komende jaren investeert de gemeente in de Westelijke Stadsboulevard en de verbinding tussen de ontwikkelgebieden Cartesiusdriehoek en 2^e Daalsedijk.

- Voor water en riolering werkt Stadsbedrijven aan een stadsbreed nieuw meerjarenprogramma 2020–2023, dat komt in het nieuwe Plan Gemeentelijke Watertaken 2020–2023.
- Vecht routenetwerk: de realisatie van groen langs de Vechtoevers combineren we met planvorming voor een fietsstraat langs de westzijde. Voor het project Hogelanden, het vergroenen van het westelijke deel van de Vecht ten noorden van de Rode brug, is het ontwerp afgerond en zal realisatie plaats gaan vinden. Met het oog op klimaatadaptatie en ontstening zal ca. 1000 m2 groen en ca. 20 bomen in het gebied worden toegevoegd.
- Amsterdam–Rijnkanaal Kanaalknooppunt Demkabrug: in 2018 wordt een schetsontwerp voor de groene ontwikkeling rondom het voormalige Demkaterrein opgesteld, gecombineerd met de bochtverbreding in het kanaal door Rijkswaterstaat. In de samenwerking met RWS bereidt de gemeente het realiseren van een groene recreatieve route langs het Amsterdam–Rijnkanaal voor die via de Amsterdamsestraatweg aansluit een route door het Springerpark richting de Vecht. Voor het voormalige Demkaterrein hebben bewoners al eerder ideeën aangedragen voor een parkje. Op dit moment wordt gewerkt aan verwerving en onderzoeken van de bodemkwaliteit in dit gebied.
- Niftarlakeplantsoen: samen met de bewoners van de wijk Noordwest ontwikkelen we het Niftarlake-, het Muiderslot- en het Nijenrodeplantsoen als volwaardige groenblauwe verbinding naar de Vecht en aantrekkelijke plek om te verblijven. Op basis van het Ontwikkelkader Niftarlakepark werken we door met het aanbrengen van verbeteringen.
- Heukelomlob, Van Heukelompark: fase 1 van het Van Heukelompark is gerealiseerd en de ontwikkeling op de Vechtlocatie is gestart. Dit jaar starten ook de werkzaamheden om het resterende openbaar gebied in te richten.
- Onderdoorgang 2e Daalsedijk naar Cartesiusdriehoek: ProRail heeft in 2016 in opdracht van de gemeente een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar langzaam verkeer onderdoorgangen tussen de nieuw te ontwikkelen gebieden 2e Daalsedijk en Cartesiusdriehoek. Eén locatie is gekozen: in het verlengde van de Locomotiefstraat. Op basis van het haalbaarheidsonderzoek is de gemeente Utrecht met Movares (en i.s.m. ProRail) vanaf 2017 een referentieontwerp aan het opstellen. Dit is ter voorbereiding op de contractvoorbereidingsfase die ProRail in de tweede helft van 2018 gaat coördineren (onder voorwaarden van de TunnelAlliantie). De benodigde financiering is in beginsel beschikbaar, het investeringsbesluit moet nog aan het bestuur van de gemeente Utrecht worden voorgelegd. Voor de onderdoorgang tussen de 2e Daalsedijk en de Spijkerstraat is een haalbaarheidsstudie gedaan. De mogelijkheden voor aanvullende financiering gaan onderzocht worden, zodat hier vervolg aan gegeven kan worden.
- Sportpark Zuilen: begin 2017 is gestart met het project Zuilense Vecht, dat tot doel heeft de aan elkaar grenzende sportcomplexen Elinkwijk/Zuilen (gemeente Utrecht) en Daalseweide (gemeente Stichtse Vecht) te herontwikkelen. De doelstellingen en uitgangspunten voor deze Gebiedsvisie zijn vastgelegd in het Intentiedocument Zuilense Vecht, dat op 22 maart 2017 aan de gemeenteraad is aangeboden. Er heeft een intensief proces plaatsgehad met bewoners, sportverenigingen, bedrijven en maatschappelijke partijen om gezamenlijk tot een gebiedsvisie te komen. Met de Gebiedsvisie ligt er een plan om van de sportparken één samenhangend, gemeentegrens–overstijgend sportief park te maken waarbij sport het samenbindende thema is. Om de ambitie voor een mooi en toekomstbestendig sportpark

waar te maken zien we de vrijkomende gronden in beide gemeenten als mogelijkheid om de plannen betaalbaar te maken. Woningen zijn een goede toevoeging om de bestaande wijken te verbinden met de sportfaciliteiten en dragen bij aan de groeiende woningbehoefte.

De Gebiedsvisie is op 7 juni 2018 door de Raad van Utrecht vastgesteld. De vaststelling door de Raad van Stichtse Vecht heeft begin maart plaatsgevonden. Voor de uitwerking van de plannen voor de realisatie van het sportieve park wordt de bestaande samenwerking tussen beide gemeenten in 2018 vervolgd. In een gezamenlijke aanpak wordt een Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPVE) en een Integraal Plan Van Eisen (IPVE) uitgewerkt. Dit vormt de basis voor de verdere ontwerpogave en eventuele planologische procedure en uitvoeringsfase.

- Stadskraan Utrecht: het college heeft ingestemd met het initiatief om een replica van de ooit verwoeste stadskraan te herbouwen in het water naast het plateau bij de Monicabrug. De stadskraan zal volledig functioneel zijn en ingezet worden voor cultureel, educatieve doeleinden. De daadwerkelijke herbouw wordt uitgevoerd met een werk-/leertraject voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt. Na vaststelling van het startdocument is een begin gemaakt met de fondsenwerving door de initiatiefnemer, Stichting Bouwloods. Dit proces zal voortgezet worden in 2018 / 2019, net zo lang totdat de hele financiering rond is. Er moet ook een recht van opstal gevestigd worden. Daarover gaan de initiatiefnemer en de gemeente in gesprek.
- Voor water en riolering werkt Stadsbedrijven aan een stadsbreed nieuw meerjarenprogramma 2020–2023, dat komt in het nieuwe Plan Gemeentelijke Watertaken 2020–2023.

Vanuit veiligheid:

- Aanpak jongerenoverlast: zowel preventief als repressief. Preventief: o.a. zorgen voor voldoende ruimte voor jongeren in de wijk, voldoende aanbod activiteiten, training aan bewoners ‘Omgaan met jeugd op straat’, jongeren met sociaal- psychische problematiek doorgeleiden naar hulp-/zorgverlening en/of zinvolle dagbesteding. Repressief: toezicht en handhaving, strafbare feiten opsporen en vervolgen, gebiedsverboden, hulpverlening opleggen vanuit dwangkader.
- Aanpak woonoverlast: in samenwerking met verschillende instanties als wooncorporatie, politie en U-centraal.
- Handhavingsoverleg: vanuit dit overleg wordt samen met o.a. politie, Stadsbedrijven, Toezicht en Handhaving de overlast en criminaliteit (autokraak, woninginbraak, parkeeroverlast, overlast horeca, overlast drugsdealen) in de wijk nauwkeurig gemonitord. En de beschikbare capaciteit maandelijks telkens opnieuw op de prioriteiten in gezet.

3.2 Wijkopgave 2: Versterken van sociaal kwetsbare bewoners

Wijkopgave 2 is het versterken van sociaal kwetsbare bewoners. Over het algemeen praten mensen in Noordwest niet graag over sociale problematiek, of problematiek ‘achter de voordeur’. Men hangt niet graag de vuile was buiten. Armoede, problematische schulden, een ongezonde levensstijl, langdurige

ziektebeelden, verslaving en eenzaamheid zijn allemaal onderdeel van deze opgave. Daarom formuleren we ook een aantal deelopgaven:

- Rondkomen
- Gezondheidsvaardige bewoners
- Sterk sociaal netwerk

Maatregelen en projecten:

- Welzijn op recept: in Noordwest zijn er vrij veel mensen die geregeld bij de huisarts komen met klachten over hun lichaam die niet zondermeer verklaard of verholpen kunnen worden vanuit een ziekte of aandoening, en/of door medisch ingrijpen verholpen kunnen worden. De mensen krijgen als proef een doorverwijzing naar de sociaal makelaar, die hen begeleidt naar passend beweeg-/cultureel- of welzijnsaanbod. Er wordt gestart vanuit 2 praktijken. Bij gebleken succes wordt dit uitgebreid over de wijk. In Overvecht loopt een parallel traject, waarna uitgebreid gaat worden over de hele stad.
- Bijdrage aan doorontwikkeling 'Alles onder 1 dak / Bij Berlage': Alles onder 1 Dak wordt gevormd door Stichting Mohuka, Stichting Dierenvoedselbank Utrecht, Stichting Buren voor Buren Nederland en Stichting Sociale Supermarkt. Alles onder 1 Dak strijdt tegen armoede, strijdt tegen verspilling, biedt hulp aan mensen met de kleine portemonnee, organiseert activiteiten voor jong&oud, biedt divers vrijwilligerswerk en helpt mensen ervaring op te doen om een baan te vinden. Er is een bruikleenovereenkomst getekend met de gemeente Utrecht / UVO voor de duur van twee jaar om gebruik te mogen maken van de Julianaschool aan de Amsterdamsestraatweg. De bedoeling is dat Alles onder 1 dak zich in die twee jaar ontwikkelt met ondersteuning van de gemeente (Wenl, MO en wijkbureau) tot een zelfstandig draaiende organisatie.
- Extra financiële inzet en ondersteuning op de Kracht van Zuilen: in de wijk is van alles te doen, maar de bekendheid en vindbaarheid van dat aanbod voor wijkbewoners kan een stuk beter. Kracht van Zuilen speelt een verbindende rol in het ontsluiten van informatie over activiteiten en groepen in de hele wijk, verzorgt diverse communicatie-uitingen, ondersteunt bewoners met nieuwe en bestaande initiatieven en verbindt initiatieven onderling en initiatieven met wijkpartners. Onze filosofie is die van ABCD: Asset Based Community Development, of zoals we het zelf liever noemen: Alle Bronnen Communiceren en Delen.
- Nieuw sportpark Zuilense Vecht: er vindt een gehele herontwikkeling van het park plaats waar de bewoners bij worden betrokken. Dit zorgt o.a. voor een wandel- en misschien hardlooprouten en meer mogelijkheden voor Urban sports. Zuilense Vecht wordt een modern sportpark waar rekening wordt gehouden met de behoefte van sport en ontmoeting van een diverse groep buurtbewoners.
- De herinrichting van de MFA (multifunctionele accommodatie) de Speler in Ondiep
Op dit moment wordt op wens van de bewoners het buurtcentrum heringericht met een huiskamer op de begane grond en activiteitenruimten op de 1^e etage. Dit maakt het buurtcentrum makkelijker toegankelijk. Daarbij krijgt het binnen deze MFA een eigen domein (entree en trap/lift naar eigen activiteitenruimte vanuit huiskamer). De dartvereniging/restaurant/bar op de 1^e etage stopte per 1 mei 2018. Deze ruimte wordt verhuurd door de eigenaar Mitros.

- Ondiep Ontregelt: Ondiep Ontregelt wil de ondersteuning van inwoners met complexe problemen verbeteren, problemen voorkomen en snel oplossen als ze ontstaan. Dit gebeurt door maatwerkoplossingen van het buurtteam samen met de betrokken instanties. In veel gevallen werden met de maatwerkoplossingen (grotere) schulden voorkomen. Dit betekende altijd reductie van de stress in de huishoudens waardoor er weer aandacht kwam voor andere aspecten van de leefsituatie zoals werk, opvoeding of opleiding. Vaak werden hiermee maatschappelijke kosten bespaard. Door het succes van Ondiep Ontregelt vindt er nu uitbreiding van de aanpak plaats, onder meer naar Zuilen.
- Realiseren van een Gezondheidscentrum van de toekomst: huisartsenpraktijk De Dame wil de stap maken van een praktijk gericht op zorg, naar een centrum met veel meer aandacht en samenwerking op gezond zijn. Hiervoor zoeken zij samenwerking met Mitros, gemeente, Buurtteams, sociaal makelaars, bewonersnetwerken en het Winkelcentrum Rokade, om zo samen van Zuilen een gezonde omgeving te maken waar het maken van gezonde keuzes vanzelfsprekend en makkelijk is.

3.3 Wijkopgave 3: Vitale en veilige Amsterdamsestraatweg

Wijkopgave 3 betreft de Amsterdamsestraatweg (ASW), de vitale levensader van Noordwest, van Paardenveld tot Maarssen. De gezondheid van de ASW is van belang voor alle drie de subwijken van Noordwest die er tweezijdig aan grenzen. De aanpak van de ASW is afgelopen jaren een opgave geweest in Noordwest en zal dit in ieder geval tot en met 2020 blijven. Maatregelen:

- De ontwikkeling van de Amsterdamsestraatweg gaat de goede kant op. In 2017 zijn de werkzaamheden voor de openbare ruimte Boorstraat-/Bethlehemweg en het St. Ludgerusplein aanbesteed, gegund en uitgevoerd. Oplevering was voorzien voor medio 2017. In verband met langere levertijden van het natuursteen zijn beide herinrichtingen in september opgeleverd. In oktober is tenslotte de definitieve beplanting aangebracht. De herinrichting van de Amsterdamsestraatweg en het plein bij de watertoren wordt meegenomen in de uitvoeringsstrategie 30 km. Ook de komende jaren blijven we inzetten op de verdere ontwikkeling van de Amsterdamsestraatweg. Het college heeft het Uitvoeringsprogramma 2018–2020 vastgesteld, waar bewoners en ondernemers hun bijdrage aan hebben geleverd.
- Jaarlijks wordt door Veiligheid en Toezicht en Handhaving een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd, specifiek gericht op de Amsterdamsestraatweg.
- We blijven het wel of niet continueren van de extra (dagelijkse) inzet van de straatveger op de Amsterdamsestraatweg evalueren.
- We blijven het wel of niet continueren van de inzet van de vastgoedregisseur evalueren.
- Afhankelijk van het beschikbaar komen van externe middelen wordt in 2019 een kunstwerk aan het spoorviaduct gerealiseerd.
- In 2018 worden de mogelijkheden voor het herijken van het brancheplan verkend. Wanneer hiertoe wordt besloten wordt het brancheplan in 2019 herijkt.
- Eind 2018 wordt een besluit genomen over de toekomst van de WijkOntwikkelingsMaatschappij Noordwest per 1-1-2019 (wel of niet doorgaan en in welke vorm).

Tot slot

Het ophalen en formuleren van de Wijkopgaven Noordwest 2019–2022 was één van de pilotprojecten in de uitvoering van motie 155 over het vernieuwen van de wijkparticipatie. Daarom vinden wij het van belang te benoemen welke lessen we kunnen trekken uit onze ervaringen.

Wat hebben we geleerd?

- Buurtbewoners zijn bereid om in gesprek te gaan. Bijna niemand weigert een straatinterview.
- Vakcollega's en wijkbureaumedewerkers zijn geschikt om deze interviews, na een korte briefing, uit te voeren. Wel zijn er grenzen aan hoe vaak en op welke tijdstippen zij dit willen doen. Het was met name lastig om voldoende medewerkers te vinden in het weekend.
- Bestaande groepen zitten niet altijd te wachten op medewerkers van de gemeente die langskomen voor een gesprek; zij hebben hun eigen programma. Hierdoor kostte het heel veel tijd om deze gesprekken in te plannen.
- In straatinterviews kunnen de meeste bewoners wel een paar ideeën noemen voor de wijk. Vaak zijn dit echter kleine zaken die zo kunnen worden opgepakt (bijvoorbeeld: meer ondergrondse containers, een bordje rechtzetten dat niet goed staat).
- Het werkte goed om de gesprekken per subwijk te voeren. De aanname dat mensen zich meer betrokken voelen bij de buurt dan bij de wijk was in dit geval juist.
- De verschillende werkvormen sloten aan bij de subwijken.
- Met betrekking tot loting: minimaal 10x het gewenste aantal aanwezigen moet worden ingeloot. Echter, na de eerste uitnodigingsbrief bleef het aantal aanmeldingen heel laag. Na een herinneringsbrief meldden meer mensen zich aan. Het is dus belangrijk om hier in de planning rekening mee te houden. Interessant is ook dat mensen die niet aanwezig konden zijn dit ook meldden. Dit toont aan dat mensen zich door loting betrokken voelen. De bezoekers van de bijeenkomst waren een andere groep dan die normaal naar dit soort bijeenkomsten gaat.
- Een buurtbingo trekt een andere groep mensen dan een reguliere bijeenkomst van de gemeente. Wat opviel, is dat er bijna alleen maar vrouwen waren, waar normaal het merendeel van de aanwezigen man is. De werkvorm (in groepjes stemmen met bingoballetjes) werkte goed.

Conclusie

Kijken we naar wat deze vormen van participatie aan extra informatie hebben opgeleverd dan zien we dat er qua ideeën/wensen weinig meer uit is gekomen dan bij normale participatie (de gebruikelijke wensen/thema's). Er zijn wel meer mensen betrokken geweest en een meer gedifferentieerde groep. Voor een participatieproces als dit heb je extra middelen en capaciteit nodig. Omdat je breed ophaalt bij een gedifferentieerde groep heb je aan het eind van het proces een lijst met praktische, veelal korte-termijnwensen. Dit staat op gespannen voet met het formuleren van meerjarige wijkopgaven.

Nawoord

In de geest van 'Al Doende Vernieuwen', de gemeentelijke visie op vernieuwing van de wijkparticipatie zoals in 2017 vastgesteld, maken de voorliggende wijkopgaven Noordwest deel uit van een dynamisch doorlopend proces en gaat het niet om een eindproduct. Al Doende Vernieuwen biedt ruimte om te experimenteren met nieuwe vormen van participatie en heeft mede als doel om meer verschillende en ook moeilijker bereikbare Utrechters te betrekken bij de opgaven voor de wijk. In het verlengde daarvan werken we als gemeente aan een nauwere aansluiting tussen de gemeentelijke programmering aan de ene kant en de dromen, wensen, ideeën en noden die leven in de harten van de mensen aan de andere kant. Tegelijkertijd willen we het eigenaarschap van de wijkopgaven breder trekken, want de inzet in de wijk is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen: individuen, ondernemers, bewoners, instellingen, organisaties en gemeente.

In Noordwest hebben we voor wat betreft de vernieuwende participatievormen en het bereik van brede groepen bewoners behoorlijk wat bereikt in het proces van de voorliggende Wijkopgaven. Bijvoorbeeld door de wijk in te trekken, bewoners op een buurtbingo aan te spreken en digitale werkvormen in te zetten, ontstond er een positieve dynamiek en een lange lijst met grotere en kleinere wensen. Dat heeft uiteindelijk niet geleid tot een geheel ander document dan bijvoorbeeld de Wijkambities '14-'18. Het is in het dynamische proces waar de wijkopgaven onderdeel van zijn dan ook zaak om in de komende tijd samen met de gemeentelijke programmamakers en de betrokken bewoners en organisaties in Noordwest te kijken hoe we de ideeën die we hebben opgehaald een plek kunnen geven of hoe partijen in de samenleving zelf aan de slag kunnen met de aangedragen ideeën. Overwegingen die mij in dit kader voor het vervolg belangrijk lijken zijn:

- Het vernieuwende participatietraject in Noordwest leidde tot een indrukwekkende lijst met vragen/wensen voor wat betreft gemeentelijke inzet terwijl we (i) niet beschikken over benodigde middelen en (ii) uitgangspunt is: de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor wat er speelt in de wijk.
- Om de gemeentelijke programmering dichter bij de leefwereld van de mensen in de wijk te brengen is meer nodig dan de ruimte die Al Doende Vernieuwen biedt, bijvoorbeeld ontschotting en meer ruimte voor flexibel programmeren.
- De voorliggende wijkopgaven beschrijven uiteindelijk vooral de reguliere gemeentelijke programmering. De onderwerpen en zaken die als urgent worden ervaren in de wijk vallen juist buiten het reguliere. Het zijn de dossiers die op het wijkbureau de nodige tijd vergen, juist omdat ze buiten de kaders vallen. Het gaat bijvoorbeeld om: Alles-onder-1Dak, de speeltuin aan de Balkstraat en het Daalsepark.

Kortom: we hebben met elkaar een leerzaam proces doorlopen en daar gaan we vooral mee door.

Kaat Smulders
Wijkregisseur Noordwest

Bijlage: de ideeën uit de subwijken

Deze bijlage bevat de belangrijkste ideeën uit de subwijken, met daarbij aangegeven aan welke wijkopgave ze een bijdrage kunnen leveren:

- 1 Behoud en herstel van de leefbaarheid in de openbare ruimte bij de voortschrijdende verdichting.
- 2 Versterken van sociaal kwetsbare bewoners.
- 3 Een economisch en sociaal vitale Amsterdamsestraatweg, goed bereikbaar én (verkeers)veilig.

PIJLSWEERD IDEEËN

Dragen bij aan wijkopgave

IDEE	1	2	3
Oudenoord als bomenlaan. Veel bewoners zien graag dat de hele Oudenoord weer een bomenlaan wordt. Een aantal mensen zou daarnaast graag zien dat de Oudenoord als geheel wordt aangepakt, met name op het gebied van verkeer. Het aanplanten van bomen is echter een eerste stap, zeker omdat de verwachting is dat het verkeer op de Oudenoord afneemt door de Stadsboulevards.	X		
Veel bewoners vinden dat er meer groen mag komen in Pijlsweerd. Een rol voor de gemeente zien ze in het opwaarderen van het groen dat er al is, en het onderhoud. Bewoners geven aan dat zij zelf de wijk groener kunnen maken door boomspiegels en geveltuintjes. Een belangrijk punt in Pijlsweerd is het gebrek aan ruimte. Daarom werd het idee van verticaal groen (groene gevels) geopperd, en groene daken.	X		
Veel bewoners geven aan meer fietsparkeerplekken te willen. Het is onvermijdelijk dat dit ten koste gaat van iets anders in de openbare ruimte. Bijvoorbeeld groen, parkeerplaatsen of winkelpanden (in het geval van een buurtstalling). Een vrij grote minderheid geeft aan best fietsparkeerplekken te willen in plaats van autoparkeerplekken. Een mogelijkheid is om in straten waar daar draagvlak voor is, dit toe te passen. Eventueel in combinatie met deelauto's.	X		
Ontbrekend stuk fietspad bij het kruispunt David van Mollemstraat en hoek Oudenoord aanleggen.	X		
Hoewel er steeds meer horeca is in Pijlsweerd, geven bewoners aan dat er ruimte is voor nog een buurtkroeg, een koffietentje of een restaurantje . Aanwezigen bij de mini-conferentie geven aan dat er al heel veel is, en er nog meer komt de komende tijd.			
Iedereen thuis in Pijlsweerd. Er is een hechte groep bewoners die zich inzet voor de buurt. Niet iedereen voelt zich echter betrokken, ook omdat veel nieuwe bewoners niet weten wat er allemaal is en hoe zij zich kunnen inzetten.		X	
Het tunneltje bij het Rode Touwenpark moet worden opgeknapt: er moet betere verlichting komen en de groenstrook langs het spoor moet worden aangepakt.	X		

De meeste bewoners voelen zich veilig in Pijlsweerd. Een punt van aandacht is de verkeersveiligheid , en voor sommigen de aanwezigheid van junks en dealers.	X		X
---	---	--	---

ONDIEP IDEEËN

Dragen bij aan wijkopgave

IDEE	1	2	3
Meer groen in de wijk. Denk bijvoorbeeld aan bloembakken en <i>hanging baskets</i> in lantaarnpalen. Aandachtspunt bij de bloembakken is wel dat ze goed moeten worden onderhouden, anders wordt het een zootje.	X		
De Plantage moet gezelliger. Het is nu saai, en stenig. Bewoners geven aan dat er meer groen bij zou kunnen, en bijvoorbeeld sfeervolle verlichting. <i>NB dit idee kwam uiteindelijk als winnaar uit de bus na twee stemrondes bij de bingo.</i>	X		
Meer fietsenrekken (dan maar wat minder parkeerplaatsen)	X		
Bredere stoepen (dan maar wat minder parkeerplaatsen)	X		
Veel kinderen en hun ouders willen graag extra speelvoorzieningen in de buurt, met name niet langs drukke wegen. Een locatie die hiervoor wordt genoemd is het plein met het "ondiepe zwembad".	X		
De Stemvork (Royaards van der Hamkade, Ahornstraat, Omloop en Laan van Chartroise) zou een 30 km-zone moeten worden, met bijbehorende inrichting.	X		
De aanpak van problemen zoals armoede en huiselijk geweld.		X	
Meer ruimte voor fietsers om te parkeren bij de AH op de Amsterdamsestraatweg (bij de Marnixlaan).	X		X
Meer handhaving in het verkeer	X		X
Een buurtkroeg, koffietentje, restaurant			

ZUILEN IDEEËN

Dragen bij aan wijkopgaven

IDEE	1	2	3
Opknapt Julianapark . Bewoners geven aan dat zij graag meer willen doen met dieren, er is vraag naar horeca en speelgelegenheid voor kinderen.	X		
Aanpak stille problematiek , zoals armoede en schulden. Bewoners maken zich zorgen of het buurtteam alle problematiek wel aankan. Ook weet niet iedereen het buurtteam te vinden en is er volgens sommigen sprake van bureaucratie. Bewoners zien een rol voor zichzelf; ze willen elkaar helpen.		X	
Goed plan voor winkelgebieden zoals de Amsterdamsestraatweg, de Rokade en de Punt. Bewoners geven aan dat zij het jammer vinden dat er veel leegstand is, er veel van hetzelfde is en dat sommige panden verwaarloosd zijn. Wat ze graag meer zouden zien zijn kleine winkels, horeca en bijvoorbeeld yogastudio's. eventueel zouden langdurig leegstaande winkels kunnen worden omgebouwd naar woningen.	X		X

<p>Het opknappen van speelvoorzieningen. Bewoners onderschrijven het belang van speelvoorzieningen als ontmoetingsplek voor kinderen én ouders. Zij geven aan dat veel speelvoorzieningen verwaarloosd zijn. Speeltoestellen zijn oud, de ruimte er omheen wordt slecht onderhouden en er ligt zwerfafval als lachgaspatronen. Een locatie die specifiek wordt genoemd hierbij is het Van der Marckplein. Sommige bewoners zouden liever minder, maar grotere speelvoorzieningen zien.</p>	X		
<p>Aanpak verkeersveiligheid Burgemeester van Tuylkade. Veel bewoners onderschrijven dat er problemen zijn op de Burgemeester van Tuylkade. De meesten geven aan dat dit moet worden aangepakt door goed naar bewoners te luisteren wat nodig is, in plaats van dat de gemeente zelf een plan maakt. Een aantal bewoners vindt dat de straat de afgelopen jaren genoeg is aangepakt. Zij willen niet dat de straat opnieuw opengaat. Voor gedragskundige maatregelen lijkt ook onder deze groep wel draagvlak te zijn.</p>	X		
<p>Het opknappen van verwaarloosde panden die al lang leegstaan. Bewoners geven aan dat de gemeente de eigenaren van panden meer moet aanspreken bij verwaarlozing. Dit is belangrijk omdat het aanzicht van de wijk achteruit gaat als er veel panden slecht bijstaan. Tips die worden gegeven zijn dat er een plek zou moeten komen waar graffiti spuiten wel mag. Panden die specifiek worden genoemd zijn de Malabata coffeeshop, het Niftarlakeplantsoen, de jongerenhuiskamer en het pand van JoU.</p>	X		X
<p>Iedereen thuis in Zuilen. Veel bewoners vinden het belangrijk dat iedereen zich thuis voelt in Zuilen. Ideeën die genoemd zijn: het versterken van het bestaande netwerk van bijv. kerken, moskeeën en scholen, het verstrekken van een welkomstpakket aan nieuwe inwoners en het beter toegankelijk maken van buurthuizen voor alle bewoners. Sommige bewoners geven aan dat zij hier geen behoefte aan hebben, omdat er al voldoende op dit gebied is in de buurt.</p>		X	
<p>Het versterken van de relatie met het Werkspoorkwartier. Een aantal, met name oudere, bewoners vindt dit belangrijk. Veel nieuwe bewoners weten niet wat de relatie is tussen het Werkspoorkwartier en Zuilen. Bewoners die hier voor zijn geven aan dat het goed is dat het Werkspoorgebied steeds leuker wordt, en dat zij daar graag gebruik van maken. Tip: zorg wel voor een goede vervoersverbinding. Sommige bewoners zien hierbij geen rol voor de gemeente; bewoners en initiatiefnemers kunnen dit zelf.</p>			
<p>Meer plekken voor ontmoeting. Een aantal bewoners zijn voor meer ontmoetingsplekken, vooral voor kinderen en jongeren. Ook horeca (buurtkroeg, eettentjes) wordt genoemd. Veel bewoners geven echter aan dat er al voldoende ontmoetingsplekken zijn, en dat er meer samenhang moet worden gezocht.</p>			